

■ REACTIE CONSULTATIE

DATUM: 15 februari 2024

ONDERWERP: Klimaatmaatregelen financiële sector

Via deze reactie levert de Pensioenfederatie graag een bijdrage aan de consultatie over mogelijke wettelijke of alternatieve maatregelen om de bijdrage van financiële ondernemingen aan de klimaattransitie te versterken.

Hieronder gaat de Pensioenfederatie in op:

- A. de wenselijkheid van nationale wetgeving als opvolger van het Klimaatcommitment;
- B. de in de consultatie aangedragen drie denkrichtingen voor eventuele klimaatwetgeving.

In bijlage I worden diverse consultatievragen beantwoord die nadere toelichting behoeven en in bijlage II wordt de mogelijke interactie van de drie denkrichtingen met de SFDR toegelicht.

A. Wenselijkheid nationale wetgeving als opvolger van het Klimaatcommitment

Het Klimaatcommitment van de Nederlandse financiële sector vloeit voort uit het Nederlandse Klimaatakkoord uit 2019. Een uniek, ambitieus collectief van 58 pensioenfondsen, banken, verzekeraars en vermogensbeheerders zetten zich sindsdien in voor 1) meer financieringsmogelijkheden van de Nederlandse energietransitie, 2) het meten en rapporteren van het CO₂-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen en 3) het publiceren van actieplannen om te sturen op CO₂-reductie.¹

Het kabinet is in zijn appreciatie van 13 maart 2023 van de voortgang van het Klimaatcommitment positief over de getoonde ambities, maar constateert ook

¹ [Ondertekenaars – Klimaatcommitment](#)

- dat onderlinge vergelijkbaarheid en concreetheid van de actieplannen vaak tekortschieten.²

De vraag die nu voorligt is of en zo ja, onder welke voorwaarden, het wenselijk is om het vrijwillige Klimaatcommitment in nationale wetgeving vast te leggen. De Pensioenfederatie staat niet onwelwillend tegenover de mogelijkheid om het Klimaatcommitment via aanvullende klimaatwetgeving nationaal wettelijk te borgen – zie paragraaf B voor een nadere appreciatie van de aangedragen bij het Klimaatcommitment aansluitende denkrichtingen – mits enkele belangrijke voorwaarden in acht worden genomen en nadere uitzoekpunten vooraleerst afdoende worden geadresseerd:

I. Zorgvuldig geformuleerde wetgeving die intensieve, constructieve samenwerking vooropstelt

Zoals ook het geval is onder het vrijwillige Klimaatcommitment dient in geval van wetgeving intensieve, constructieve samenwerking tussen financiers, overheid, bedrijven en stakeholders voorop te blijven staan, eventueel aangevuld met een toezichthouder die toeziet op de naleving ervan.

Het privaatrechtelijk aansprakelijk kunnen stellen van individuele financiële instellingen wanneer aan bijvoorbeeld een bepaalde (inspannings)maatstaf niet wordt voldaan dient zo veel mogelijk te worden voorkomen. De klimaatdoelen voor 2030 en verder zijn al zeer ambitieus en vragen om een maximale, constructieve inzet van eenieder. Dit alles vraagt dus om zeer zorgvuldig geformuleerde wetgeving die rekening houdt met proportionaliteit.

II. Wetgeving is een middel, en moet niet een doel/ papieren werkelijkheid op zichzelf gaan worden

Het doel van de gehele exercitie dient onveranderd te blijven, namelijk het versterken van de bijdrage van de financiële sector aan de doelen van het Akkoord van Parijs en het Klimaatakkoord.³ Nieuwe wetgeving dient voort te borduren op/ aan te sluiten bij het vrijwillige Klimaatcommitment en

² [Financiële sector goed op weg met klimaatdoelstellingen, maar actieplannen kunnen concreter | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)

³ Zie ook artikel 2.1.C uit het [Akkoord van Parijs](#): ‘door geldstromen in lijn te brengen met een traject naar broeikasgasarme en klimaatveerkrachtige ontwikkeling’.

- tegelijkertijd te leiden tot extra impact, idealiter doordat de financiële sector beter wordt gefaciliteerd in de verduurzamingstransitie (zie ook punt IV).

Financiële instellingen kunnen bovendien verschillende acties nemen die mogelijk resulteren in een reductie van de reële CO₂-uitstoot. Welke acties het meest effectief zijn, is onzeker. Tegen deze achtergrond is het onwenselijk als financiële instellingen verplicht worden om hun klimaatbeleid op een specifieke wijze vorm te geven. Pensioenfondsen hebben al eigen fundamentele keuzes gemaakt in het te voeren klimaatbeleid en geïnvesteerd in de implementatie hiervan. Zij hebben voor diverse aanliegroutes gekozen. Wanneer daar één van verplicht wordt, moeten sommige partijen wijzigingen doorvoeren. Dat leidt tot kosten. Het is onwenselijk wanneer nieuwe wetgeving onnodige extra kosten met zich meebrengt.

*III. Nationale wetgeving bezien in context van Europese wetgeving/
wetgevingsprocessen*

Mogelijke nationale klimaatwetgeving gericht op de financiële sector dient in de context te worden bezien van aanpalende Europese wetgeving en wetgevingsprocessen. Zoals de Richtlijn duurzaamheidsrapportering door ondernemingen (CSRD), de Verordening betreffende informatieverstopping over duurzaamheid in de financiële dienstensector (SFDR, bevindt zich momenteel in een reviewfase, zie ook hieronder), de Taxonomieverordening en de ontwerp-Richtlijn inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid (CSDDD). Deze niet uitputtende opsomming maakt duidelijk dat er al veel EU-verduurzamingswetgeving op de financiële sector is afgekomen/ op de sector afkomt.

Gezien de ambitieuze klimaatopgave en zolang er op EU-niveau geen draagvlak is om verdergaande stappen te zetten, begrijpt de Pensioenfederatie de wens om nationaal te verkennen of extra stappen mogelijk zijn. Net zoals de ondertekenaars van het Klimaatcommitment in 2019 ieder vrijwillig een stap verder durfden te zetten dan vanuit wet- en regelgeving werd verlangd. E.e.a. dient evenwel niet te leiden tot een verstoring van het Europees speelveld of onevenredige administratieve verplichtingen.

- Ten slotte, bij mogelijke nationale klimaatwetgeving gericht op de financiële sector moet ook de interactie met genoemde Europese wetgeving in het oog worden gehouden. Zo gelden er extra rapportageverplichtingen voor financiële marktpartijen die ecologische of sociale kernmerken promoten onder de SFDR (artikel 8) of die negatieve effecten van investeringen meewegen (artikel 4).⁴ Voordat nationale wetgeving wordt geïnitieerd dient de mogelijke impact op en/of wisselwerking met de (herziende) SFDR – en andere relevante EU wet- en regelgeving zoals CSDDD – eerst volledig doorgrond te worden opdat er geen ongewenste neveneffecten optreden, vooral voor kleinere pensioenfondsen. De Pensioenfederatie ziet dit als belangrijk uitzoekpunt.

IV. Wetgeving dient te faciliteren in meer mogelijkheden voor publiek–private samenwerking

De financiële sector kan de energietransitie mee faciliteren, maar kan deze niet alleen realiseren. Pensioenfondsen hebben een aantal specifieke kenmerken die goed passen bij de financieringsvraagstukken van de energietransitie: focus op de lange termijn, kunnen omgaan met illiquide beleggingen (zoals infrastructuur en vastgoed) en de capaciteit om risicodragend te beleggen.

De financiering van publiek–private investeringen met grote maatschappelijke meerwaarde – zoals op het gebied van de energietransitie en de overgang naar een circulaire economie – vraagt om schaal en andere dan in de markt gebruikelijke risico–acceptatie. Deze nieuwe, uitdagende investeringsproposities ontstaan (helaas) niet altijd vanzelf in de markt. Hiervoor is het noodzakelijk dat de overheid vanuit haar maatschappelijke rol het voortouw neemt met langjarig, voorspelbaar en stabiel beleid en bijbehorende financieringsinstrumenten om projecten rendabel en financierbaar te maken. Bijvoorbeeld rondom nieuwe publiek–private investeringsvormen in duurzame, grootschalige woningbouw en energie–infrastructuur.

V. Wetgeving kan, met inachtneming van drempelwaarden, breed van toepassing zijn

⁴ De drie denkrichtingen zouden kunnen leiden tot wetgeving die pensioenfondsen *de jure* of *de facto* verplicht tot het uitvoeren van artikelen 4 en 8 SFDR. Er moet zorgvuldig nagedacht worden over de implicaties hiervan, te meer omdat de SFDR de komende jaren wordt herzien. Zie ook bijlage II.

- Additionele nationale klimaatwetgeving kan in principe breed toepasbaar zijn op de Nederlandse financiële sector, met in achtname van proportionaliteit/drempelwaarden. Het is immers belangrijk wanneer wordt beoordeeld of een financiële instelling heeft voldaan aan een verplichting, rekening gehouden wordt met de omvang van de financiële instelling en de activiteiten.

B. Denkrichtingen voor eventuele klimaatwetgeving

I. Inspanningsverplichting

Een inspanningsverplichting om financieringen en beleggingen in lijn te brengen met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs betekent in feite het wettelijk verankeren van het nu nog vrijwillige Klimaatcommitment. De facto wordt hiermee het Klimaatcommitment van toepassing op de gehele financiële sector.

De Pensioenfederatie staat als gezegd niet onwelwillend tegenover een dergelijke inspanningsverplichting onder de hiervoor genoemde voorwaarden. Een wettelijke verankering is ook positief qua geloofwaardigheid en uitlegbaarheid van het Klimaatcommitment naar buiten toe.

De Pensioenfederatie is geen voorstander van een resultaatsverplichting. Een resultaatsverplichting is toepasbaar op spelers uit de reële economie, daar waar de daadwerkelijke reductie moet plaatsvinden, maar niet gelijkwaardig toepasbaar op financiële instellingen met indirecte invloed daarop.⁵

II. Verplichting om een klimaatplan op te stellen

Een verplichting om een klimaatplan op te stellen ziet de Pensioenfederatie als een verdere concretisering van een inspanningsverplichting.

Een concretisering van de inspanningsverplichting via een klimaatplanverplichting is ook voor de huidige ondertekenaars van het Klimaatcommitment een 'voelbare' aanscherping, bijvoorbeeld het gaan werken met concrete (tussen)doelen en afspraken over uniforme meetmethodes en rapportagestandaarden.

⁵ Zie bijlage I voor een uitgebreidere toelichting hierop – vraag 17.

- Mits goed vormgegeven – zie ook de voorwaarden onder A – en waarbij uitdrukkelijk aansluiting wordt gezocht bij internationaal aanvaarde meetmethodes en standaarden kan een klimaatplanverplichting leiden tot de gewenste betere onderlinge vergelijkbaarheid van actieplannen en concretisering van verduurzamingsambities.

Nederland kan hierbij leren van *do's and don'ts* uit hieraan gerelateerde internationale ervaringen. Zo heeft in het Verenigd Koninkrijk de *Transition Plan Taskforce* – met als lid o.a. de International Sustainability Standards Board – eind 2023 een 'Disclosure Framework' uitgebracht, in lijn met internationale normen en gericht op het bieden van een 'gouden standaard' om klimaattransitieplannen te ontwikkelen en erover te rapporteren.⁶ Dit raamwerk is van toepassing op in het Verenigd Koninkrijk beursgenoteerde bedrijven en financiële instellingen.

III. Uitbreiding van verplichtingen rond betrokkenheidsbeleid (engagement) gericht op klimaat

Pensioenfondsen hebben als institutionele beleggers al te maken met wettelijke eisen om betrokkenheidsbeleid ('engagement') te voeren.⁷ Via allerlei vormen van engagement, zoals dialoog en inzetten van aan aandelen verbonden stemrechten, proberen pensioenfondsen en hun uitvoerders o.a. de klimaatimpact van bedrijven waarin wordt belegd te beïnvloeden.

De Pensioenfederatie vindt het goed voorstelbaar dat desbetreffend artikel in de Wft wordt aangepast voor wat betreft het in acht nemen van de ecologische effecten van beleggingen. Zodat de onder het betrokkenheidsbeleid ontplooid activiteiten bijdragen aan het in lijn brengen van de bedrijfsactiviteiten met het Akkoord van Parijs en de daaruit voortgevloeide klimaatdoelen voor 2050.

De Pensioenfederatie kan zich voorstellen dat deze verplichting voor meer typen financiële ondernemingen gaat gelden. Hierbij dient in ogenschouw te worden genomen dat het opstellen en uitvoeren van een betrokkenheidsbeleid

⁶ [TPT_Disclosure-framework-2023.pdf \(transitiontaskforce.net\)](#) Transitieplannen/ klimaatplannen zijn opgebouwd uit vijf hoofdonderdelen: 1) *Foundation*, 2) *Implementation Strategy*, 3) *Engagement Strategy*, 4) *Metrics & Targets* and 5) *Governance*.

⁷ Zie ook artikel 5:87c, Wft.

- substantiële kosten met zich mee brengt, die met name voor kleinere instellingen mogelijk niet proportioneel zijn.

Tot slot

Met het voorgaande willen pensioenfondsen een visie aanreiken hoe het vrijwillige Klimaatcommitment uit 2019 via passende nationale wettelijke inbedding gemeengoed kan worden binnen gehele Nederlandse financiële sector en de bijdrage van de sector aan de klimaattransitie kan worden versterkt. De Pensioenfederatie roept het aankomende kabinet op hier vervolg aan te geven.

De drie in de consultatie aangedragen denkrichtingen voor nationale klimaatwetgeving sluiten inhoudelijk grotendeels aan bij de inhoud van het huidige Klimaatcommitment. De Pensioenfederatie staat onder genoemde voorwaarden en met in achtneming van de opgebrachte uitzoekpunten niet onwelwillend tegenover de mogelijkheid van nationale klimaatwetgeving gericht op de Nederlandse financiële sector.

Alles staat en valt met een zorgvuldige uitwerking van deze denkrichtingen waarbij behoud van de intensieve, constructieve samenwerking onder het vrijwillige commitment voorop dient te staan en ongewenste neveneffecten voortvloeiend uit (herziende) EU-wetgeving dienen te worden voorkomen. De Pensioenfederatie is graag bereid bij te dragen bij de eventuele verdere uitwerking hiervan.

Het laat ondertussen onverlet dat pensioenfondsen en hun uitvoerders, ongeacht het vervolg op deze consultatie en mede aangemoedigd door de geboekte voortgang onder het Klimaatcommitment, doorgaan op de ingeslagen weg van het meefinancieren van de energietransitie en het in lijn brengen van de beleggingsportefeuilles met het Akkoord van Parijs en de daaruit voortgekomen klimaatdoelen. Opdat iedere deelnemer zijn of haar pensioen kan genieten in een leefbare wereld.

- **Bijlage I. Nadere beantwoording diverse consultatievragen**

De Pensioenfederatie geeft graag een nadere duiding bij een aantal specifieke vragen uit de consultatie.

Vraag 4: Ziet u alternatieven in plaats van wetgeving die de bijdrage van de financiële sector aan de benodigde klimaat- en energietransitie kan versterken?

Ja. Er kan ook een bijdrage worden geleverd via vrijwillige alternatieven, zoals de afgelopen jaren bijvoorbeeld is gedaan via het Klimaatcommitment en binnen de IIGCC (de Institutional Investor Group on Climate Change). Bij deze organisaties sluiten partijen aan die een intrinsieke motivatie en capaciteit hebben om een bijdrage te leveren, wat de samenwerking ten goede komt. Het Klimaatcommitment kan een groter platform worden wanneer meer financiële instellingen zich aansluiten. Zo kunnen financiële instellingen van elkaar leren, elkaar versterken in engagement en krachten bundelen bij het onderzoeken van klimaatvraagstukken. Ten slotte, vrijwillige samenwerking stimuleert mogelijk meer om tot innovatieve oplossingen te komen dan wetgeving.

Vraag 5: Welke effecten kunnen eventuele nieuwe maatregelen volgens u hebben op MKB financiering?

Voor pensioenfondsen zijn grootschalige investeringen in het mkb vaak minder passend. Zij streven er naar om de kosten voor deelnemers laag te houden en beleggingen te selecteren met een passend risicoprofiel. Grootschalige investeringen in het mkb sluiten daar doorgaans niet goed bij aan.

Op kleinere schaal wordt overigens wel al in kleinere bedrijven geïnvesteerd die met hun producten of technologieën een positieve bijdrage leveren aan grote maatschappelijke uitdagingen, waaronder klimaatverandering. Zo wordt bijvoorbeeld door pensioenfondsen geïnvesteerd in het beleggingsfonds Innovation Industries (zie ook [Voorbeelden – Special: thema energietransitie \(pensioenfederatie.nl\)](#)).

Vraag 8: Welke informatie heeft u nodig om te zorgen dat uw activiteiten bijdragen aan de transitie naar een klimaat-neutrale economie?

Pensioenfondsen hebben grote behoefte aan betrouwbare, vergelijkbare en kwalitatief goede informatie over:

- De scope 1 en 2 uitstoot van bedrijven waarin wordt belegd, berekend op basis van een vergelijkbare methodologie, waarbij informatie wordt gegeven over hoe deze samenhangt met hun activiteiten. Voor staalbedrijven willen pensioenfondsen bijvoorbeeld inzage in de uitstoot die samenhangt met de productie van staal, en de uitstoot per geproduceerde kilo staal.
- De scope 3 uitstoot van bedrijven waarin wordt belegd, in het bijzonder voor de bedrijven waarvoor deze het meest relevant is.
- De acties die bedrijven nemen om de uitstoot te reduceren, en de verwachte uitstootreductie die hier mee samenhangt.
- De benodigde paden voor CO₂-reductie voor de verschillende bedrijfsactiviteiten om een 1,5 graden scenario te realiseren (inclusief scope 3 wanneer relevant). Een voorbeeld dat pensioenfondsen goed heeft geholpen is het door de EU gefinancierde [CRREM-project](#), waarin CO₂-reductiepaden voor de vastgoedsector zijn ontwikkeld.
- Informatie over de benodigde paden voor CO₂-reductie per land om een 1,5 graden scenario te realiseren.
- Overige informatie die pensioenfondsen in staat stelt om de mate van Taxonomy Alignment te meten, zoals de sales uit groene technologieën.

Vraag 9: Welke ideeën heeft u om de link tussen de activiteiten van financiële ondernemingen en bijdragen aan emissiereducties in de reële wereld te versterken? Welke methoden, indicatoren, of maatregelen zouden daarbij in het bijzonder kunnen helpen?

Vraag 10: Welke ideeën heeft u om ervoor te zorgen dat de informatie die financiële ondernemingen rapporteren over duurzaamheid een beter beeld geeft van de benodigde verschuiving in geldstromen?

Financiële instellingen kunnen hoofdzakelijk bijdragen aan emissiereductie in de reële wereld door de bedrijven, overheden, vastgoedbeleggingen en projecten waarin zij investeren te stimuleren om een passende bijdrage te leveren aan een 1,5 graden-pad. Informatie die pensioenfondsen in staat stelt om te beoordelen in welke mate deze beleggingen in lijn zijn met een 1,5 graden-pad, helpt pensioenfondsen om gericht te sturen. Pensioenfondsen zien graag dat er overeenstemming wordt bereikt over een methodologie hiervoor. Bijvoorbeeld de IIGCC, Science Based Targets Initiative en TCFD (Task Force for Climate-related Financial Disclosures) zetten belangrijke stappen om een standaard te ontwikkelen.

- Daarnaast is het belangrijk dat er meer aandacht komt voor de acties die financiële instellingen nemen en de vorm waarin deze worden uitgevoerd. De bijdrage van financiële instellingen aan de energietransitie wordt vaak enkel of vooral afgemeten aan de hand van de prestaties van de beleggingen waarin wordt geïnvesteerd. Pensioenfondsen kunnen weliswaar de impact van hun acties op de reële uitstoot niet meten, maar wel informatie verstrekken die stakeholders in staat stelt om te kunnen inschatten of acties logisch en zinvol zijn. Bijvoorbeeld door informatie te geven over de omvang van impactinvesteringen, de criteria waar deze investeringen aan moeten voldoen, hoe de impact gemeten wordt en een schatting te geven van de omvang hiervan; door informatie te geven over de het monitoren van verschillende beleggingen, en de criteria waar pensioenfondsen beleggingen op beoordelen; en door toe te lichten waarom bepaalde bedrijven geselecteerd worden voor (intensieve) engagementgesprekken en inzage te geven in de wijze waarop engagement wordt gevoerd. Het is van belang dat financiële instellingen worden gestimuleerd om dergelijke informatie te verstrekken, en hun bijdrage aan het beperken van klimaatverandering mede op basis hiervan wordt ingeschat.

Vraag 12: Zouden andere doelen dan “de financieringen en beleggingen in lijn te brengen met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs, de doelstelling om in 2050 in de Europese Unie klimaatneutraal te zijn en/of de klimaatambities van het kabinet” zinvoller zijn om de bijdrage van de financiële sector aan de klimaat- en energietransitie te vergroten?

Het doel is om middels de beleggingen en financieringen bedrijven, overheden en andere organisaties te stimuleren om een beleid te voeren dat bijdraagt aan het realiseren van een 1,5 graden-pad. Het gaat om de impact op zowel de investeringen die op een bepaald moment in de portefeuille zijn opgenomen, als om de impact die gemaakt wordt op de investeringen die daar (op termijn) niet langer onderdeel van uitmaken. Een inspanningsverplichting om de financieringen en beleggingen in lijn te brengen met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs kan wellicht ongewenste prikkels geven, omdat het soms zinvoller is om juist beleggingen die niet op koers liggen in de portefeuille te behouden. Denk bijvoorbeeld aan een ouder vastgoedobject. Als het doel enkel is om de beleggingen in lijn te brengen met 1,5 graden, is het wellicht het meest voor de hand liggend om deze te vervangen met een nieuwbouwproject. Maar als het doel is om via de beleggingen bij te dragen aan het realiseren van

- een 1,5 graden-pad, is het mogelijk meer passend om de belegging te behouden en waar mogelijk renovaties door te voeren die de energie-efficiëntie verhogen. Engagement kan daarbij een belangrijk instrument vormen.

Vraag 13: Zouden financiële ondernemingen een of meerdere indicatoren moeten worden voorgeschreven die de voortgang richting het doel meet? Zo ja, welke en voor welk doel?

Dit zou zinvol kunnen zijn wanneer er indicatoren beschikbaar zijn waarover consensus bestaat dat deze de klimaatperformance van bedrijven en overheden op een goede manier meten. Zolang dat niet het geval is, heeft het weinig toegevoegde waarde om te verplichten om te rapporteren op extra indicatoren in aanvulling op de Principal Adverse Impact Indicators onder SFDR en de mate van Taxonomy Alignment. Dit brengt ook het risico met zich mee dat de aandacht vooral uitgaat naar het behalen van een betere performance op deze indicatoren. Hierdoor kan vinkjesgedrag ontstaan terwijl het uiteindelijke doel (het stimuleren van de energietransitie) uit het oog wordt verloren. De aandacht zou vooral gericht moeten zijn op de acties die de instellingen nemen om bij te dragen.

Vraag 17: Ziet u mogelijkheden voor een resultaatverplichting ten opzichte van een inspanningsverplichting zoals bovenstaande? Ziet u bepaalde risico's bij een resultaatverplichting?

Dit is niet wenselijk, omdat het uiteindelijk draait om de impact die gemaakt wordt in de reële economie, en deze niet gemeten kan worden. Een resultaatverplichting op indicatoren die wel meetbaar zijn, kan mogelijk acties stimuleren die niet of beperkt bijdraagt aan daadwerkelijke CO₂-reductie. Daarnaast zijn financiële instellingen in grote mate afhankelijk van wereldwijde ontwikkelingen voor het behalen van hun klimaatdoelstellingen. Stel dat financiële instellingen verplicht worden om per een bepaalde datum enkel nog te investeren in bedrijven die op koers liggen voor een 1,5 graden-pad. Een dergelijke doelstelling is heel eenvoudig te behalen als wereldwijd overheden een beleid voeren dat in lijn is met 1,5 graden, en ook consumenten en bedrijven hun verantwoordelijkheid nemen. De doelstelling kan dan wellicht gehaald worden zonder dat de financiële instelling hiervoor daadwerkelijk actie onderneemt. Anderzijds, als, zoals nu het geval is, het merendeel van de actoren in de reële economie (nog) niet zijn verantwoordelijkheid neemt, dan zal het voor financiële instellingen doorgaans onmogelijk zijn om een portefeuille samen te stellen die

- voldoet, zonder dat daarmee onverantwoorde beleggingsrisico's genomen worden. Ook zou dit een averechts effect kunnen hebben, doordat financiële instellingen geen financiering meer verstrekken aan bedrijven die nog niet op koers liggen voor 1,5 graden, maar wel willen veranderen.

Vraag 24: Bovenstaande consultatie is gericht op klimaat- en de energietransitie. Ziet u meerwaarde in het opnemen van andere milieudoelen, zoals bijvoorbeeld de transitie naar een circulaire economie of de bescherming en het herstel van de biodiversiteit en ecosystemen, in deze verplichtingen of het voorstellen van gelijksoortige wetgeving omtrent andere milieudoelen? Zo ja, welke en op welke manier verwacht u dat wettelijke of alternatieve maatregelen de bijdrage van de financiële sector aan deze andere milieudoelen kan versterken?

Ook hiervoor zou een inspanningsverplichting gevraagd kunnen worden. Het lijkt echter niet zinvol om op een groot aantal thema's separaat een inspanningsverplichting te vragen; dat zou mogelijk kunnen leiden tot een inefficiënte inzet van middelen.

- **Bijlage II. Interactie met de SFDR**

De drie denkrichtingen kunnen leiden tot wetgeving die interageert met de SFDR.

Artikel 8 SFDR legt rapportageverplichtingen op aan financiële producten die ecologische of sociale kenmerken promoten. Deze producten moeten precontractuele en periodieke informatie via vaste sjablonen publiceren. De classificatie leidt ook in de praktijk tot een verplichting om te rapporteren over Taxonomy-alignment. In een onderzoek van de AFM (november 2022) bleek dat 44% van de pensioenfondsen onder dit artikel valt. Die vertegenwoordigen samen 93% van het deelnemersbestand.

De Europese Commissie geeft middels een Q&A een zeer brede definitie aan het concept ‘promoten’.⁸ Daaronder valt ook communiceren over wettelijke verplichtingen ten aanzien van duurzaamheid. Het is voor te stellen dat alle drie de denkrichtingen leiden tot wetgeving die pensioenfondsen verplicht om te rapporteren over duurzaamheid. Het lijkt de Pensioenfederatie niet realistisch om wetgeving te introduceren, zonder dat daar publiekelijk over gerapporteerd hoeft te worden.

Artikel 4 SFDR vereist dat financiële marktpartijen die de negatieve impact van investeringen meewegen, rapporteren over deze impact via een statement over de ‘principal adverse impacts’ (PAIs). In het onderzoek van de AFM blijkt dat 31% van de pensioenuitvoerders dit doet, die samen 80% van het deelnemersbestand vertegenwoordigen. Een meerderheid van de pensioenfondsen deed dit dus nog niet, alhoewel de Pensioenfederatie wel verwacht dat meer pensioenfondsen het in de nabije toekomst zullen gaan rapporteren op de PAIs.

Op het moment dat wetgeving van pensioenfondsen vereist dat zij de negatieve impact van investeringen meewegen in het beleggingsbeleid kunnen zij daarmee mogelijk de opt-out onder artikel 4 niet meer gebruiken. Het is momenteel moeilijk in te schatten of wetgeving die voortvloeit uit de denkrichtingen hiertoe zou leiden.

⁸ European Commission, Question related to Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability-related disclosures in the financial services sector (Sustainable Finance Disclosure Regulation 2019/2088), July 2021 ([link](#))

In het advies van EIOPA aan de Europese Commissie over de herziening van IORP2 gaat EIOPA in op de mogelijke impact van een aanpassing van de *prudent person rule* met duurzaamheidseisen op de SFDR. EIOPA komt tot de conclusie dat er geen impact is als de specifieke bewoording die is opgenomen in de voorstellen wordt gebruikt, omdat EIOPA enkel een aanpassing van het duurzaamheidsrisicomanagement voorstelt. Daarmee impliceert EIOPA dat een bredere inbedding van duurzaamheid in de *prudent person rule* gevolgen kan hebben voor de implementatie van SFDR (artikelen 4 en 8) door pensioenfondsen.

Veel pensioenfondsen kiezen dus vrijwillig voor de extra rapportages onder artikelen 4 en 8. Er is echter een significante groep die de implementatielast nog altijd als grote drempel beschouwt. Nog belangrijker is dat de SFDR momenteel herzien wordt. Het is onduidelijk of alle artikelen (waaronder 4 en 8) blijven bestaan. De Franse toezichthouder AMF stelt voor om bij de herziening extra eisen aan artikel 8 te verbinden die niet geschikt zijn voor de complexe en gediversifieerde portefeuilles van pensioenfondsen.

De Pensioenfederatie roept op om de interactie tussen de wetgevingstrajecten nauwlettend in de gaten te houden.